

**ΠΟΡΟΙ-ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ: Η
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΗΜΩΝ**
Παναγιώτης Παναγιωτόπουλος

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ: Δυναμικές Ικανότητες και Λειτουργική Αξιοποίηση των ΤΠΕ στους Δήμους

Συμβουλευτική Επιτροπή: Γιάννης Καλογήρου, Καθηγητής Σχολής ΧΜ ΕΜΠ
Δανάη Διακουλάκη, Καθηγήτρια Σχολής ΧΜ ΕΜΠ
Τιμολέον Σελλής, Καθηγητής Σχολής ΗΜΜΥ ΕΜΠ

Ημερομηνία Έναρξης: 1 Απριλίου 2009

Προβλεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης: 2014

ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το ερευνητικό ερώτημα της δημοσίευσης αυτής συνίσταται στο αν και σε ποιο βαθμό η ανάπτυξη και ο συνδυασμός συγκεκριμένων πόρων και ικανοτήτων είναι απαραίτητοι για την ουσιαστική και ωφέλιμη αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (δήμους). Αναλυτικότερα, εξετάζονται οι ακόλουθες δύο βασικές ερευνητικές υποθέσεις: 1) Τα αποτελέσματα και οφέλη (εύρος και επίπεδο ηλεκτρονικών υπηρεσιών, βελτίωση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των δήμων, ενίσχυση της διαφάνειας και διαβούλευσης με τους πολίτες, ενίσχυση της δικτύωσης και των συνεργασιών του δήμου) από τη χρήση των ΤΠΕ είναι συνάρτηση των λειτουργικών ικανοτήτων που σχετίζονται με τις ΤΠΕ (αξιοποίηση ηλεκτρονικών εφαρμογών, συντήρηση-αναβάθμιση ηλεκτρονικών εφαρμογών, διαλειτουργικότητα διαφορετικών εφαρμογών και πληροφοριακών συστημάτων, αυτοματοποίηση εσωτερικών διαδικασιών). 2) Η ανάπτυξη λειτουργικών ικανοτήτων εξαρτάται από τους πόρους (δυναμικότητα ευρυζωνικών υποδομών, ύπαρξη, μέγεθος και επίπεδο στελεχών θεσμοθετημένης μονάδας ΤΠΕ, ψηφιακές δεξιότητες εργαζομένων-χρηστών, ίδιοι χρηματικοί πόροι για αγορά και λειτουργία υποδομών και συστημάτων) αλλά και τις δυναμικές ικανότητες (πρωτοβουλίες εκπαίδευσης των εργαζομένων, σχεδιασμός και υλοποίηση έργων ΤΠΕ, συνεργασίες με άλλους φορείς (πανεπιστήμια, άλλους δήμους κ.α.), διαδικασίες οργανωσιακής μάθησης) του δήμου που αφορούν τις ΤΠΕ. Όπως φαίνεται και από τις προαναφερθείσες υποθέσεις, οι ικανότητες ενός

οργανισμού διαχωρίζονται σε λειτουργικές, οι οποίες συντελούν στην εκτέλεση του καθημερινού του έργου και στις δυναμικές, οι οποίες σχετίζονται με τις έννοιες της γνώσης, της καινοτομίας και της αλλαγής.

Το παραπάνω ερευνητικό ερώτημα αποτελεί βασικό πυρήνα της διατριβής που στοχεύει να διερευνήσει την εφαρμοσιμότητα της θεωρίας των πόρων και (λειτουργικών και δυναμικών) ικανοτήτων στο πεδίο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε τοπικό επίπεδο. Έως τώρα, η θεωρία αυτή έχει δοκιμαστεί στο πεδίο των ιδιωτικών επιχειρήσεων και ιδιαίτερα σε ταχέως μεταβαλλόμενες αγορές (κλάδους υψηλής τεχνολογίας κλπ.) [Zahra et al., 2006; Easterby-Smith et al., 2009]. Παρ'όλαυτά, ενδείκνυται να χρησιμοποιηθεί και σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς καθώς και αυτό το είδος των οργανισμών βασίζει τη λειτουργία του σε εσωτερικούς (αλλά και εξωτερικούς) πόρους, και επιπρόσθετα αντιμετωπίζει προκλήσεις αναδιοργάνωσης και αλλαγής [Helfat et al., 2007; Pablo et al., 2007]. Ταυτόχρονα, η θεωρητική και εμπειρική ερευνητική δραστηριότητα στο πεδίο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης βρίσκεται σε σχετικά πρώιμο στάδιο και επικεντρώνεται περισσότερο στην περιγραφική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων (επίπεδο ηλεκτρονικών υπηρεσιών κλπ.) έργων και πρωτοβουλιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Αντίθετα, σε μικρότερο βαθμό έως τώρα έχουν διερευνηθεί οι πολιτικές, διοικητικές και οργανωσιακές διαδικασίες για την ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών αποτελώντας έως τώρα ένα «μαύρο κουτί» [Yildiz, 2007]. Σημειώνουμε, όμως, ότι έχουν παρουσιαστεί ερευνητικές δημοσιεύσεις, οι οποίες αναδεικνύουν τη χρησιμότητα της έννοιας των δυναμικών ικανοτήτων για την καλύτερη μελέτη του πεδίου της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης τόσο σε εθνικό [Klievink and Janssen, 2009] όσο και σε τοπικό επίπεδο [Arduini et al., 2010].

Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα ερευνητική δουλειά έρχεται να ανταποκριθεί στην ανάγκη για περισσότερες εμπειρικές και επικεντρωμένες μελέτες της έννοιας των πόρων-ικανοτήτων και σε περιβάλλοντα διαφορετικά από αυτά των αγορών υψηλού ανταγωνισμού όπως στο περιβάλλον του δημόσιου τομέα [Easterby-Smith et al., 2009]. Παράλληλα, στοχεύει να ανταποκριθεί στην ανάγκη διερεύνησης και προσδιορισμού των κοινωνικοοικονομικών και οργανωσιακών παραγόντων που είναι κρίσιμοι για την αποτελεσματική και αποδοτική υλοποίηση εγχειρημάτων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης [Bolívar et al., 2010].

Η εμπειρική διερεύνηση των παραπάνω υποθέσεων βασίζεται σε μια μεγάλης κλίμακας έρευνα πεδίου που διεξήχθη στους Καλλικρατικούς Δήμους της χώρας χρησιμοποιώντας δομημένο ερωτηματολόγιο. Στόχος ήταν η συλλογή ενός συμπληρωμένου ερωτηματολογίου από κάθε δήμο, το οποίο απευθυνόταν στον υπεύθυνο πληροφορικής του δήμου. Στην έρευνα απάντησε το 80% (261 σε σύνολο 325) των δήμων με μεγάλη αντιπροσωπευτικότητα όσον αφορά το μέγεθος (πληθυσμό), την περιφέρεια και τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά (αστικός, νησιωτικός, ορεινός κλπ.). Για τη στατιστική επιβεβαίωση των υποθέσεων χρησιμοποιήθηκε οικονομετρικό μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης (μέθοδος ελαχίστων τετραγώνων) και συμπληρωματικά η μέθοδος περιγραφικής στατιστικής

ANOVA. Για την πραγματοποίηση των στατιστικών αναλύσεων χρησιμοποιήθηκε το υπολογιστικό πρόγραμμα SPSS.

Τα αποτελέσματα της στατιστικής επεξεργασίας επιβεβαιώνουν τις δύο βασικές ερευνητικές υποθέσεις. Δηλαδή, συγκεκριμένοι πόροι και δυναμικές ικανότητες φαίνονται να υποστηρίζουν την ανάπτυξη λειτουργικών ικανοτήτων σχετικών με την αξιοποίηση των ΤΠΕ, οι οποίες με τη σειρά τους οδηγούν σε συγκεκριμένα αποτελέσματα και οφέλη για τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (δήμους).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Arduini, D., Belotti, F., Denni, M., Giungato, G., Zanfei, A. (2010). “*Technology adoption and innovation in public services: The case of eGov in Italy*”, Information Economics and Policy, vol. 22, pp. 257–275.

Bolivar, M., Munoz, L., Hernandez, A. (2010). “*Trends of e-Government research. Contextualization and research opportunities*”, The International Journal of Digital Accounting Research, vol. 10, pp. 87-111.

Easterby-Smith, M., Lyles, M., Peteraf, M. (2009). “*Dynamic Capabilities: Current Debates and Future Directions*”, British Journal of Management, vol. 20, S1 – S8.

Helfat, C. E., Finkelstein, S., Mitchell, W., Peteraf, M.A., Singh H., Teece D. J., and Winter, S. G. (2007), “*Dynamic Capabilities: Understanding Strategic Change in Organization*”, Malden MA, USA: Blackwell Publishing.

Klievink, B., Janssen, M. (2009). “*Realizing joined-up government - Dynamic capabilities and stage models for transformation*”, Government Information Quarterly, vol. 26, pp. 275-284.

Pablo, A., Reay, T., Dewald, J., Casebeer, A. (2007). “*Identifying, Enabling and Managing Dynamic Capabilities in the Public Sector*”, Journal of Management Studies, 44:5 pp. 687-708.

Yildiz, M. (2007). “*E-Government research: Reviewing the literature, limitations, and ways forward*”, Government Information Quarterly, vol. 24, n. 3: 646-665.

Zahra, S. A., Sapienza, H. J., Davidsson, P. (2006). “*Entrepreneurship and dynamic capabilities: a review, model and research agenda*”, Journal of Management Studies, 43(4), pp. 918–955.